

Chojnice, dnia 16 stycznia 2023 r.

Prof. dr hab. **Jacek Knopek**
Kierownik Katedry Nauk o Polityce
Wydział Humanistyczny
Politechnika Koszalińska

Ocena

osiągnięcia naukowego w postaci monografii

pt. *Stosunki polsko-szwajcarskie. Przeszłość i terażniejszość* (wyd. 2, Wydawnictwo FNCE, Poznań 2021, ss. 572) oraz aktywności naukowej, w szczególności zagranicznej w ramach postępowania w sprawie nadania stopnia

doktora habilitowanego drowi Markowi Żejmie

[Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Rada Naukowa dyscyplin: nauki o polityce i administracji, nauki o komunikacji społecznej i mediach oraz nauki o bezpieczeństwie, Poznań 2022]

Niniejszym przedkładam Radom Naukowym dyscyplin: nauki o polityce i administracji, nauki o komunikacji społecznej i mediach oraz nauki o bezpieczeństwie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, działając na podstawie art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.), ocenę osiągnięcia naukowego oraz aktywności naukowej dra Marka Żejmy, o którą zostałem poproszony.

1. Sylwetka naukowa dra Marka Żejmy.

Urodzony 8 VII 1951 r. w Olsztynie Marek Żejmo został w 2002 r., czyli w 51 roku życia, absolwentem studiów magisterskich, które odbywał na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Tam też poznał prof. dr hab. Andrzeja

Chodubskiego, pod kierunkiem którego pisał później rozprawę doktorską pt. *Możliwości i bariery adaptacji oraz integracji Polaków w Szwajcarii*. Została ona obroniona na Wydziale Nauk Społecznych UG we wrześniu 2007 r. Później ogłoszono ją drukiem pod nieco zmodyfikowanym tytułem: *Polacy w Szwajcarii. Możliwości bariery osadnictwa* (Nakładem autora, Gdańsk 2009, ss. 402). W 2009 r. ukończył Kandydat podyplomowe studia z zakresu pośrednictwa w obrocie nieruchomościami, organizowane przez Wydział Geodezji i Gospodarki Przestrzennej UWM w Olsztynie. Z kolei w 2013 r. ukończył studia podyplomowe z zakresu mechanizmów funkcjonowania strefy euro i Unii Europejskiej, zorganizowanymi przez Wydział Ekonomii UWM w Olsztynie. Poza działalnością naukową i publicystyczną dr Marek Żejmo występuje jako przedsiębiorca mający duże doświadczenie w handlu międzynarodowym, albowiem kilkanaście lat pracował w Niemczech, Holandii i Szwajcarii.

Po uzyskaniu stopnia naukowego dr Marek Żejmo przygotował i wydał drukiem kilkadziesiąt pozycji. Wśród nich znajdują się książki, rozdziały w opracowaniach zbiorowych i artykuły naukowe oraz opinie i recenzje naukowe. Do pierwszej grupy należy kilka pozycji, spośród których jedna pt. *Liderzy Podziemia „Solidarności”*, t. 1: Gdańsk (Poznań 2022, ss. 791) jest pokłosiem wywiadów przeprowadzonych przez autora i wydawanych wcześniej w bogatej formie edytorskiej jako zeszyty (np. *Liderzy podziemia Solidarności, 1. Bogdan Borusewicz*, Poznań 2021, ss. 85). Ponadto jest w tej grupie skrypt dla studentów: *Od homo sapiens do homo faber religiosus. Materiały dydaktyczne* (Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2014, ss. 315) oraz monografia: *Stosunki polsko-szwajcarskie. Przeszłość i teraźniejszość* (Gdańsk 2016). Trzykrotnie Abiturient współredagował w trzyosobowej grupie opracowania zbiorowe. Są to prace odnoszące się do historii edukacji, patologii kulturowej współczesnego świata oraz zagadnień związanych z bezpieczeństwem społeczno-ekonomicznym. W rozdziałach ogłoszonych w opracowaniach zbiorowych występuje kilkanaście pozycji, spośród których kilka wydanych zostało w języku rosyjskim. Tematyka tych prac odnosi się do szeroko pojętej Szwajcarii oraz Armenii. Artykułów w czasopiśmie naukowych opublikował dwadzieścia. Także i one w zdecydowanej większości odnoszą się do tematyki szwajcarskiej. Ogłaszane były

drukiem głównie w redakcjach gdańskich i olsztyńskich jak „Szkice Humanistyczne” czy „Studia Gdańskie”. Wśród wymienionej grupy jeden, opublikowany w języku angielskim, wydany został przez wysoko punktowany obecnie „Polish Political Science Yearbook”. Tytuł tego opracowania jest jednak podobny do jednego z artykułów wydawanych w „Studiach Gdańskich” za 2016 r. Wśród ogłoszonych drukiem recenzji naukowych znalazło się pięć pozycji o stosunkowo zróżnicowanej tematyce, ale ogłaszanej głównie w „Szkicach Humanistycznych”.

Żywiłowa aktywność Abiturienta odnosi się do udziału w różnorodnych przedsięwzięciach konferencyjnych i seminaryjnych. Poza polskimi organizatorami autor wymienia też ormiańskich, rosyjskich, kanadyjskich, austriackich, niemieckich i szwajcarskich. Był On także uczestnikiem kilku komitetów organizujących wyżej wymienione przedsięwzięcia naukowe. Ponadto jest członkiem trzech towarzystw naukowych (dwóch polskich i jednego rosyjskiego). Dwukrotnie włączano go do komitetów redakcyjnych i rad naukowych czasopism. Jego dorobek naukowy nie ma jednak ani ogólnopolskiego czy europejskiego odbioru, albowiem liczba cytowań w Google Scholar wynosi zaledwie 12 (15 po weryfikacji recenzenta, w tym 11 odnosi się do jednego artykułu). Co prawda Abiturient wskazał, iż liczba punktów przypisana jego publikacjom według wymogów dawnego MNiSW wyniosła 716, jednakże nie jest to wielkość w pełni weryfikowalna.

2. Ocena osiągnięcia naukowego stanowiącego wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Kandydat jako główne osiągnięcie naukowe, stanowiące podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, wskazał książkę/monografię pt. *Stosunki polsko-szwajcarskie. Przeszłość i terażniejszość*, wyd. 2, Wydawnictwo Naukowe FNCE, Poznań 2022, ss. 676. Została ona ogłoszona drukiem w wydawnictwie, które w roku opublikowania było objęte wykazem ministerialnym, a więc tym samym spełniony został warunek ustawy. Publikacja ta jest zmodyfikowaną wersją wcześniej ogłoszonej książki przez tego Autora: Marek Żejmo, *Stosunki polsko-szwajcarskie. Przeszłość i terażniejszość*, Wydawnictwo Athenae Gedanenses, Gdańsk 2016, ss. 615.

Obie pozycje zostały dołączone do materiałów habilitacyjnych, dzięki czemu można stosunkowo szybko dokonać porównań weryfikacyjnych. Z pewnością fakt opublikowania pracy w poprzednim wydawnictwie, które nie znalazło się na stosownym wykazie ministerialnym, zmusiło Abiturienta do takiego zabiegu warsztatowego.

W odniesieniu do przedstawionego autoreferatu, który w kontekście omówienia wyniku badań zbieżny jest ze wstępem i zakończeniem monografii, podkreślono, że celem głównego osiągnięcia naukowego jest ukazanie ról (międzynarodowych!!) jakie pełnią Polska i Szwajcaria w odniesieniu do życia społecznego, gospodarczego i politycznego. Ukazano ten charakter od średniowiecza do współczesności, co powoduje, że materiały do takiego poznania znajdowały się w różnych instytucjach jednego i drugiego podmiotu, a nadto Kandydat musiał dokonać analizy kilku okresów historycznych (średniowiecze, czasy nowożytne, XIX wiek, czasy najnowsze oraz współczesność). Dla kandydata nauk jest to trudne zadanie, wręcz karkołomne, albowiem przy szczególnej specjalizacji naukowej, rozwijającej się w XX stuleciu nastąpiły analityczne badania już nie tylko odnoszące się do konkretnej epoki historycznej, ale i badanego podokresu. Autor sięgnął zatem do wizji badań XIX-wiecznych, kiedy tak obszerne tematy były przykładem osiągnięć osób starających się o uzyskanie stopnia naukowego. Jednocześnie Kandydat taką pracę przedstawił jako główne osiągnięcie w zakresie dyscypliny nauki o polityce i administracji, co dodatkowo wymagało od niego wykazania znajomości dwóch a nawet trzech dyscyplin kierunkowych (historia, politologia i ekonomia) albowiem tego w istocie główne osiągnięcie dotyczy. W autoreferacie Autor plasuje tę interdyscyplinarność w nieco innej przestrzeni naukowej (Autoreferat, s. 4). W konsekwencji książka Abiturienta najbliżej sytuje się nowej dyscypliny naukowej, jaką są stosunki międzynarodowe, ale równie dobrze mogłaby zostać zgłoszona jako osiągnięcie typowo historyczne. W odniesieniu do stosunków międzynarodowych podstawowym aktorem są państwa, chociaż dużą rolę wypełniają także uczestnicy niepaństwowi – wielkie i małe grupy społeczne, korporacje czy organizacje transnarodowe.

Co prawda Autor zarówno w autoreferacie, jak i we wstępie do monografii, zaznacza, że posiłkował się przy konstruowaniu założeń metodycznych

wyjaśniającym, analitycznym i konstruktywistycznym procesem badawczym, ale trudno odnaleźć formy te już w samej warstwie opisowej pracy. Kandydat posłużył się w książce metodą monograficzną (Autoreferat, s. 6) odwołującą się do odtworzenia polsko-szwajcarskich relacji dwustronnych. Do badania tej bilateralnej rzeczywistości przyjął behawioryzm, strukturalizm i ewolucjonizm (Autoreferat, s. 7), które to podejścia także w głównym osiągnięciu naukowym zostały jedynie zasygnalizowane. Podobnie kwestia ta odnosi się także do podstawowych pytań badawczych, które w rozprawie określił jej Autor: Jakie były podstawowe okoliczności kształtowania się stosunków polsko-szwajcarskich? Jakie podmioty i osobowości je kształtowały i dlaczego? Jakie płaszczyzny współpracy oraz w jakim zakresie ujawniały się w różnych okresach rozwoju dziejowego? Jakie istniały w przeszłości i istnieją obecnie instytucjonalne formy współpracy polsko-szwajcarskiej? (Autoreferat, s. 12).

Odtwarzając stosunki polsko-szwajcarskie Autor skupił się na czterech rozdziałach mających charakter problemowo-chronologiczny, jak to określił. W kolejności były to części składowe o następujących tytułach: Ogniwa dziedzictwa przeszłości w rozwoju stosunków polsko-szwajcarskich (ss. 118); relacje polsko-szwajcarskie na arenie międzynarodowej po II wojnie światowej (ss. 116); kierunki rozwoju polsko-szwajcarskich stosunków gospodarczych (ss. 104); relacje polsko-szwajcarskie (ss. 102). Na pozytywny aspekt pracy zasługuje jej symetryczność, albowiem rozdziały mieszczą się w określonym przedziale ilościowym. Problemy następują jednak już ich tytuły: brzmienie rozdziałów pierwszego i drugiego zostało przedstawione niewłaściwie, a tytuł rozdziału czwartego jest zdecydowanie niesprecyzowany metodologicznie i merytorycznie. Zresztą tematyka szczegółowa tego ostatniego odbiega zdecydowanie od zasadniczego, przedmiotowego nurtu pracy, a więc nie służy odtworzeniu stosunków bilateralnych, tylko określenia systemu politycznego Konfederacji Szwajcarskiej z dodaniem kilku porównań do Rzeczypospolitej Polskiej. Nie doszukałem się w tej części głównego osiągnięcia Abiturienta punktów stycznych z subdyscypliną stosunki międzynarodowe, która mimo wydzielenia w ostatnim czasie z nauk o polityce i administracji, nadal nią pozostaje. Mało przekonujące są także wnioski odnoszące się do omówienia znacznego wkładu monografii w rozwój dyscypliny wiodącej, jaką Abiturient wskazał

(Autoreferat, s. 20-21), albowiem w części są one znane nauce polskiej (kontakty historyczne, internowanie dywizji polskiej w czasie II wojny światowej) bądź zostały już opracowane przez samego Autora (M. Żejmo, *Polacy w Szwajcarii. Możliwości i bariery osadnictwa*, Gdańsk 2009, ss. 402) czy odnaleźć można w opracowaniach naukowych (*Historia dyplomacji polskiej*, red. M. Biskup).

Podstawą do sformułowania opinii odnoszącej się do głównego osiągnięcia naukowego muszą w takim przypadku stanowić zapytania: Co Kandydat bada i jak bada? Jaki problem badawczy podnosi? Jaki poziom metodologiczno-teoretyczny reprezentuje? Jaka jest baza źródłowa monografii? Jaką strukturę monografii przedstawił? Jak treść monografii koresponduje z tematem głównym oraz rozdziałami książki?

Odnosząc się do trzech pierwszych pytań należy uszczegółowić, że podstawowe osiągnięcie badawcze odnosi się do przedstawienia głównych założeń rozwoju stosunków polsko-szwajcarskich w odniesieniu do ich przeszłości oraz do teraźniejszości. Jak wskazano Autor czyni tak poprzez pryzmat historii, ekonomii i politologii. Skupia się przy tym głównie na wykorzystaniu literatury przedmiotu, chociaż dostrzegalne jest także wykorzystanie archiwaliów szwajcarskich. Owa teraźniejszość wykazana w tytule także budzi pewne wątpliwości, bowiem główne dane w sferze opisowej, np. statystyczne, kończą się na 2013 r., czyli w takiej perspektywie, którą posiadało pierwsze wydanie książki z 2016 r. Kandydat próbuje sformułować problem badawczy, hipotezy, pytania, założenia metodologiczne oraz przedstawić wnioski. Jednakże wartość tych założeń jest co najmniej dyskusyjna, podobnie jak stosowane metody badawcze. Autor skupia się głównie na metodzie monograficznej, jednakże przy tego typu pracach należałoby sięgnąć do metody systemowej, komparatystycznej, instytucjonalno-prawnej czy analizy decyzyjnej. Jak wskazano już wcześniej sformułowane we wstępie treści odnoszące się do założeń metodologiczno-teoretycznych bardziej pozostały w sferze deklaratywnej aniżeli pragmatycznej, czyli praktycznego zastosowania w treści zasadniczej. Oznacza on zatem stosunkowo niski poziom metodologiczny i brak stosowania nowoczesnych, politologicznych metod badawczych jak analiza czynnikowa czy analiza prognostyczna. Zabrakło także w monografii rozróżnienia w zakresie stosowanych

metod, technik i narzędzi badawczych. Nie mniej poziom merytoryczny przedłożonego dzieła w warstwie opisowej zasługuje na pozytywny wizerunek, albowiem do jego przygotowania wykorzystano znaczący dorobek bibliograficzny. Umniejsza temu dziełu jednak skłonność Autora do ujmowania historycznej ewolucji podejmowanych problemów badawczych, a także do istniejących regulacji normatywnych. To z kolei skutkuje ich fragmentarycznym spłaszczeniem do warstwy historyczno-normatywnej. Ukazując w tytule „Stosunki polsko-szwajcarskie” należało w sposób bardziej politologiczny je wykazać aniżeli odnosić się do nich jak do relacji.

Odnosząc się do wykorzystania przez Autora źródeł, opracowań i netografii należy wskazać, że bibliografia w monografii jest obszerna, wręcz przeładowana, liczy bowiem 50 stron druku. Usystematyzowano ją zgodnie z zasadami warsztatu, oddzielając kolejne części od siebie. Co prawda w zakresie wykorzystania źródeł pierwotnych Autor wskazał na zasoby Archiwum Federalnego w Szwajcarii, których recenzent nie zna bezpośrednio, a co jest niezwykle istotnym elementem w poznaniu naukowym. Dziwić jednak powinien fakt braku wykorzystania do takiego tematu archiwaliów krajowych, a jednostek takich jest co najmniej kilka. Szczególnie istotne są pod tym względem dokumenty i materiały mające instytucjonalny charakter, a tego typu jednostki znajdują się w Warszawie. Do początku XX w. zasobami takimi dysponuje Archiwum Główne Akt Dawnych. Dla okresu międzywojennego, II wojny światowej i lat powojennych (np. zespół KC PZPR) aktami takimi dysponuje Archiwum Akt Nowych (zespoły: Akta Erazma Piltza; Amerykańsko-Polska Izba Handlowa i Przemysłowa w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w Nowym Jorku; Archiwum Ignacego Jana Paderewskiego; Centralna Agencja Polska w Lozannie; Komitet Narodowy Polski w Paryżu; Konsulat Honorowy Rzeczypospolitej Polskiej w Zurychu; Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie; Ministerstwo Spraw Zagranicznych w Warszawie; Poselstwo Rzeczypospolitej Polskiej w Bernie; Prezydium Rady Ministrów w Warszawie). Okres powojenny reprezentowany jest przez Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych, gdzie są nie tylko dokumenty, ale także okólniki, notatki, sprawozdania, instrukcje. Tego samego czasu dotyczą także zasoby Instytutu Pamięci Narodowej, gdzie nie mniej ciekawego materiału można odnaleźć. Ponadto kwerendę taką należałoby podjąć we wrocławskiej

Bibliotece Ossolineum, krakowskich – Bibliotece Czartoryskich i Bibliotece PAN oraz gdańskiej Bibliotece PAN. Sięgnąć można także do regionalnych jednostek archiwalnych, jak: Archiwum Państwowe w Krakowie (zespół: Konfiskata pisma „L'Ukraine” drukowanego w Lozannie; Emigracja zarobkowa z Galicji; Kradzież paszportów na wyjazd do Szwajcarii); Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim (zespół: Starania mieszkańców powiatu piotrkowskiego o zezwolenie na emigrację. Ustalanie obywatelstwa emigrantów); Archiwum Państwowe w Poznaniu (zespoły: Trudna sytuacja polskich robotników sezonowych; Komitet Generalny Pomocy dla Ofiar Wojny w Polsce w Vevey, Centralna Agencja Polska w Lozannie, Muzeum Polskie w Rapperswilu; Rejestracja obywateli szwajcarskich przebywających w Polsce w celu przygotowania ewentualnej akcji retorsyjnej w związku z projektowanym usunięciem cudzoziemców ze Szwajcarii); Archiwum Państwowe w Przemysłu (zespół: Zwalnianie z obywatelstwa polskiego byłych mieszkańców powiatu Jasło); Archiwum Państwowe w Suwałkach (zespół: Zgony byłych mieszkańców Suwałk). Z archiwaliów polskich zdeponowanych poza granicami kraju niewątpliwie na uwagę zasługuje Instytut i Muzeum gen. Sikorskiego w Londynie, gdzie odnaleźć można kontakty rządu londyńskiego prowadzone na arenie międzynarodowej. U Kandydata priorytet stanowiły archiwalia, a właściwie archiwum szwajcarskie, co nie jest oczywiście błędem, ale do ukazania pełnoprawnych stosunków dwustronnych potrzebne są materiały wytworzone przez obie strony, gdyż upowszechniane informacje mogły być tworzone w odmiennym paradygmacie przyczynowo-skutkowym. Jeżeli archiwalia i literatura szwajcarska były dla Kandydata pierwotnym i podstawowym źródłem informacji do stworzenia problemu badawczego to wówczas monografia winna nosić tytuł „Stosunki szwajcarsko-polskie”. W takim jednak zestawieniu powinny zostać wymienione jej cele, pytania i hipotezy, a więc konstrukcja i sama warstwa materiałowa książki powinna ulec zmianie.

Struktura monografii oraz odniesienie jej treści szczegółowych do zasadniczych tytułów także budzi sporo wątpliwości. Opierając strukturę pracy na problemach, zdecydowanie lepiej byłoby dla niej, aby analizować jej poszczególne kategorie, czyli odtworzyć stosunki polityczne, gospodarcze, kulturalne i społeczne. W kontekście

prowadzonej przez Szwajcarów polityki neutralności stosunki militarne można było pominąć. W odniesieniu do podstawowych uczestników stosunków międzynarodowych zdecydowanie lepiej byłoby ująć chronologię pracy opierając się na funkcjonowaniu państw po dwóch stronach, a więc po 1918 r. Obraz taki byłby dużo bardziej czytelny i przejrzysty. A tak najbardziej przejrzysty strukturalnie jest rozdział pierwszy, który podzielony został według okresów historycznych a jego zwieńczeniem jest II wojna światowa i pierwsze lata po jej zakończeniu. W rozdziale drugim sfera politycznych stosunków dwustronnych miesza się z ideą neutralności Szwajcarii oraz rolą Polonii w inicjowaniu wspólnych relacji. Wymieszane zostały z kolei tak istotne elementy działań politycznych, jak założenia polityki zagranicznej, przedstawicielstwa dyplomatyczne, wspólne misje specjalne i obserwacyjne czy nieformalne podstawy współdziałania. Rozdział drugi byłby bardziej czytelny i przejrzysty, gdyby dotyczył dwustronnej wymiany towarowej, przepływu czynników produkcji, migracji zasobów pracy oraz możliwości inwestycyjnych przedsiębiorstw. A tak rzeczywisty temat Autor zaczął dopiero w podrozdziale trzecim, albowiem wcześniej przybliżył historię i rozwój szwajcarskiej gospodarki. Co prawda są to w niektórych obszarach nawet cenne informacje, ale cofanie się ponownie do poprzednich epok historycznych także wykracza poza chronologię przyjętych badań oraz zakłóca główny wątek poznawczy. Rozdział czwarty monografii jest co najmniej chybiony, albowiem w miejsce dwustronnych stosunków kulturalnych wprowadzono do niego dywagacje na temat systemu politycznego obu podmiotów. Poza samym tytułem „Relacje polsko-szwajcarskie” niewiele łączy go z istotą głównego wątku podmiotowego, który Autor podejmuje w monografii. Dużo bardziej zyskałby ten rozdział na znaczeniu, gdyby rzeczywistym punktem oddziaływań stały się wspomniane stosunki kulturalne. Wówczas skupić można byłoby się na instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych formach polsko-szwajcarskiej współpracy, a działania społeczno-kulturalne diaspory mogłyby być tego ciekawym dopełnieniem. A tak w rozdziale tym tylko jeden podrozdział kwestii tej dotyka, który zatytułowany został „Specyfika wymiany kulturowej między stronami”. No właśnie, czy o takiej wymianie w ogóle można mówić w odniesieniu do stosunków polsko-szwajcarskich? Można mieć duże wątpliwości.

Do edytorskiej strony monografii nie można mieć zastrzeżeń, została ona warsztatowo poprawnie przygotowana. Niekiedy szwankuje język wypowiedzi, poszczególne sformułowania, które nie zawsze mają charakter naukowy. W niektórych miejscach występują pewne błędy i niedociągnięcia (Monografia, s. 67), gdzie Autor przeczy sobie przytaczając nieprofesjonalne treści dotyczące struktury administracyjno-terytorialnej w systemie politycznym Szwajcarii, które odmiennie zostały poprowadzone później w rozdziale ostatnim książki. Nie przeważają one jednak nad poprawnymi i zweryfikowanymi informacjami.

3. Aktywność naukowa realizowana w instytucjach naukowych, w szczególności zagranicznych.

Dr Marek Żejmo przez lata nie był związany z działalnością naukową czy konkretnym ośrodkiem akademickim. Przełomem była pod tym względem decyzja o podjęciu studiów na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego i dalej podjęciu współpracy z prof. Andrzejem Chodubskim. Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora pracował przez trzy lata jako nauczyciel akademicki w Gdańskiej Wyższej Szkole Humanistycznej. Dopiero w ostatnim czasie (po 2015 r.) zaczął ponownie aktywizować się jako wykładowca. Z przedstawionych materiałów wynika, że pracował jako profesor wizytujący w Kaliningradzkim Instytucie Zarządzania, a także w Kaliningradzkiej Filii Sankt-Petersburskiego Państwowego Uniwersytetu Rolniczego z siedzibą w Polessku oraz na Wydziale Nauk Humanistycznych Państwowego Uniwersytetu Technicznego w Kaliningradzie. Trudno jednak na bazie dostarczonej dokumentacji dociec jaka była to forma aktywności i w jakim zakresie współpraca ta jest kontynuowana (umowa o pracę, zlecenie czy okazjonalne wykłady bądź wyjazdy studyjne).

Abiturient w sposób umiarkowany aktywizował swoją działalność badawczą, organizacyjną oraz projektową, co zapewne wynikało z doświadczeń zawodowych, albowiem był czynnym przedsiębiorcą aktywizującym się w handlu międzynarodowym. Trudno jest zatem w zakresie takich obowiązków „walczyć”

dotychczas o ogólnopolskie i międzynarodowe granty, projekty czy naukowe zadania do realizacji w odniesieniu do działalności aplikacyjnej.

Na uwagę jednak zasługują u Abiturienta działania konferencyjne, które rzeczywiście mają charakter międzynarodowy (brak jednak odniesienia, czy były one prowadzone w ramach działań bezpośrednich czy on line). W związku z tym, iż gro z nich przypada na lata 2008-2018 należy domniemywać, iż Referent był na nich obecny i mógł osobiście nawiązywać współpracę o wymiarze co najmniej dwustronnym. Cenna jest także podejmowana aktywność w zakresie udziału w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji krajowych i międzynarodowych. W dużej mierze były to formy aktywności odnoszące się do jednostek akademickich w rosyjskim Kaliningradzie bądź do jego filii, w tym spotkań studenckich. Nie podano w tym wymiarze – poza ogólnym sformułowaniem członek komitetu naukowego – wymiaru czasowego czy zakresu prac. Co prawda dr Żejmo przedstawił dość bogatą dokumentację w postaci podziękowań za włożony wkład od różnych instytucji (rosyjskich i innych), ale w nich także nie określa się roli, jaką wypełniał w tych przedsięwzięciach. Podobną formą objęto dwa przedsięwzięcia związane z organizacją czasopism oraz redakcji międzynarodowych. Jednym z nich jest ormiańskie pismo wydawane przez Wydawnictwo Państwowego Uniwersytetu w Erywaniu. Drugim studenckie pismo odnoszące się do almanachu „Problemy stosunków międzynarodowych”.

Spośród wymienionych działań projektowych wymienione zostały dwa: 1. Rozwój międzynarodowej tolerancji w regionie Bałtyku, gdzie występuje Kandydat jako członek od 2018 r.; 2. Koordynator projektu w Nordost Institut in Lüneburg, który powiązany został z uniwersytetem w Hamburgu. Wskazane we wniosku projekty stanowić mogą nie tylko cenne doświadczenie dla tego typu przedsięwzięć, ale i w przyszłości skutkować podjęciem samodzielnych inicjatyw w tym zakresie.

Aktywność naukową realizowaną przez Abiturienta należy ocenić jako względnie umiarkowaną. Na bardziej doniosłe osiągnięcia naukowe w kraju i zagranicą wpłynęły w Jego przypadku trzy kwestie: 1. Stosunkowo późno podjęte studia akademickie; 2. Prowadzona działalność gospodarcza pochłaniająca dużo czasu; 3. Brak stałego zatrudnienia w jednostkach akademickich.

4. Wnioski końcowe.

W podsumowaniu swej merytorycznej wypowiedzi uwzględniłbym następujące konkluzje odnoszące się do Kandydata ubiegającego się o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu:

- Dr Marek Żejmo legitymizuje się odpowiednim wykształceniem oraz stopniem naukowym doktora, który umożliwia staranie się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego:
- Przedstawione do opinii główne osiągnięcie naukowe Kandydata pt. *Stosunki polsko-szwajcarskie. Przeszłość i teraźniejszość* (wyd. 2, Poznań 2022, ss. 676) posiada stosunkowo dużo niedociągnięć metodologicznych, warsztatowych i źródłoznawczych, aby można je uznać za mające znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji:
- Aktywność naukowa realizowana w instytucjach naukowych, w szczególności zagranicznych, jest względnie umiarkowana; na obecnym etapie daje ona dopiero możliwość rzeczywistego rozwoju, który mógłby zaowocować w przyszłości.

Biorąc pod uwagę za i przeciw powyższych konotacji negatywnie oceniam wniosek dra Marka Żejmy i taką też rekomendację składam Radom Naukowym dyscyplin: nauki o polityce i administracji, nauki o komunikacji społecznej i mediach oraz nauki o bezpieczeństwie Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W mojej ocenie wniosek ten nie spełnia art. 219 ustawy (Warunki nadania stopnia doktora habilitowanego) z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.).

Jacek Knopek

